

[Finansministeren.]

den løbende betalingsbalance på over 700 mill. kr., men samtidig viser det sig, at investeringen i fjor har været meget stor — den samlede bruttoinvestering skønnes at være steget godt 20 pct. i forhold til 1949, og specielt har der været en meget stor forøgelse af lagrene. Denne lagerforøgelse kan, regnet i årets gennemsnitspriser, måske anslås til 700—800 mill. kr., således at den svarer til underskuddet på den løbende betalingsbalance.

Imidlertid er det først i år, at forringelsen i bytteforholdet virkelig bliver alvorlig. Priserne er steget stærkt i vinterhalvåret, og varerne fås jo tit med lang leveringstid, sådan at den prisstigning, der er sket i udlandet, først efter nogle måneder for alvor mærkes i vor import. Det er meget skønmæssigt anslået, at den yderligere forringelse i bytteforholdet, som vi vil opleve i 1951, vil koste os omkring 1 milliard kr. i forhold til stillingen i fjor. Det er dog klart, at man ikke kan vide noget bestemt herom.

Nu er også vore eksportvarer begyndt at komme med i prisopgangen. Jeg kan nævne, at for det første kvartal af dette år viser indeksen for gennemsnitsværdien af indførte varer 124 mod 114 for året 1950 som helhed. For eksportvarerne er tallet 114 for første kvartal i år mod 108 for året 1950. Der er altså en betydelig stigning på begge områder, men dog stærkest for importen. Det er derfor klart, at vor betalingsbalance kommer ud for en stærk belastning i år.

Men hvis billedet skal være rigtigt, må man også tage de træk med, som virker i retning af stabilisering. Her har jeg allerede nævnt den begyndende stigning i eksportpriserne. Det må antages, at denne stigning vil fortsætte, og før eller senere vil bytteforholdet formentlig blive i hvert fald lidt bedre end i dag, men noget sikkert kan ikke siges.

De meget store investeringer i fjor vil antagelig heller ikke blive opretholdt i fuldt samme omfang. Dels er mange investeringsbehov vel efterhånden ved at blive tilfredsstillet, og dels gør pengeknapheden og den høje rente sig gældende. Disse fænomener er jo en naturlig konsekvens af vor anspændte situation, og selvom de er ubehagelige, må vi ikke glemme, at de er nødvendige led i den afspasning efter landets vilkår, som er uomgængelig.

Hvad forbruget angår, er tendensen vanskelig at vurdere i øjeblikket. De høje priser virker naturligvis i retning af at bremse forbruget, og det samme gør skatte-

forhøjelserne. En overgang kan forventning om yderligere prisstigning virke modsat og i hvert fald fremme folks fristelse til at købe ind, men i det lange løb må man alligevel antage, at dyrtiden vil lægge en dæmper på forbruget.

Det ville naturligvis hjælpe os, hvis vi også i år kunne regne med en betydelig produktionsfremgang. Her ved vi foreløbig ikke, hvordan høsten bliver; det sene forår er vel hovedårsagen til, at mælkeproduktionen i de sidste uger har været mindre end i fjor. Samtidig er der vel på grund af de høje kornpriser sket en vis reduktion af svinebestanden. For industriens vedkommende synes der i øjeblikket at være tegn på en vis stagnation efter de sidste års betydelige fremgang — muligvis er det en vis usikkerhed overfor forbruget og de kommende investeringer, der her gør sig gældende.

Alt i alt er der vistnok grund til at tro, at den samlede produktion i landet ikke vil afvige særlig meget fra produktionen i fjor. Hvis der samtidig er en mindre nedgang i forbrug og investeringer, skulle dette i beskedent omfang kunne aflaste betalingsbalancen. Dertil kommer, at vi ikke kan vente lagerforøgelser som i fjor — tværtimod vil forsyningsvanskeligheder måske på visse punkter tvinge lagrene ned. Det store importkrav, der i fjor kom fra lagerforøgelsen, skulle altså falde bort i år.

Når man tager alle disse faktorer op til samlet betragtning, er der vistnok i øjeblikket grund til at antage, at underskuddet på den løbende betalingsbalance vil blive af nogenlunde samme størrelsesorden som i fjor. Bytteforholdet peger ganske vist i retning af et større underskud, men det modvirkes af, at man i stedet for lagerforøgelser måske får en mindre lagernedgang, og af den bremse, der trods alt er sat på forbrug og investering.

Hvis den løbende betalingsbalance stort set giver samme underskud som i fjor, bliver valutabehovet også omtrent som i fjor — måske lidt større, fordi vi skal betale visse afdrag på den udenlandske gæld. Det vil da sige, at vi ligesom i fjor udover Marshallhjælpen skal bruge et beløb, som måske bliver mellem 300 og 500 mill. kr., men det er klart, at noget sikkert ikke kan siges. Dette beløb må hovedsagelig vise sig som stigning i vor gæld til den europæiske betalingsunion. Her er vi i øjeblikket i den anden tranche, hvor vi betaler 20 pct. i dollar. Skulle vi komme op i den tredje tranche, stiger det til 40 pct. Man må derfor regne med, at ved årets udgang har